

Apríl 2017

Škola ochrany osobných údajov

advokátskej kancelárie Balcar, Polanský & Spol. s.r.o.

Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016, tzv. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov („Nariadenie“) zrušilo smernicu 95/46/ES („Smernica“), ktorá je momentálne pretransformovaná aj do slovenského právneho poriadku prostredníctvom zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov. Nariadenie nadobudne účinnosť dňom 25. mája 2018, kedy bude priamo účinné aj na Slovensku a dotkne sa všetkých, ktorí osobné údaje spracúvajú, ako aj fyzických osôb, ktorých osobné údaje sú predmetom spracúvania, teda takmer každého.

Vzhľadom na doposiaľ najvýznamnejšiu legislatívnu zmenu európskeho rozmeru v oblasti ochrany osobných údajov Vám na týždennej báze prinášame pravidelné informácie, aby ste sa mohli ľahšie a efektívnejšie zorientovať v spleti povinností, ktoré Nariadenie prináša.

Ak si prajete odoberať Školu osobných údajov priamo do Vašej e-mailovej schránky, prosím prihláste sa na odber na adrese office@bapol.sk, prípadne na tel. čísle +421 220 251 311.

Lekcia 9 z 16

Práva dotknutých osôb (2. časť)

V texte sa dozviete:

Dôležité zmeny

- Právo na prenosnosť údajov oprávňuje dotknutú osobu, aby prevádzkovateľ preniesol jej osobné údaje priamo k inému prevádzkovateľovi;
- Obsah práva dotknutých osôb namietajú voči spracúvaniu u prevádzkovateľa sa mení; o tomto práve musia byť dotknuté osoby riadne informované;
- Dotknutá osoba má právo, aby sa na ňu nevzťahovalo rozhodnutie, ktoré:
 - je založené iba na automatizovanom spracúvaní (vrátane profilovania); a
 - má pre ňu právne účinky alebo porovnateľne významné účinky.

Compliance: Akčný plán

Prevádzkovatelia majú:

- zabezpečiť, aby nimi spracúvané osobné údaje boli jednoducho prenositeľné v štruktúrovanom, bežne používanom a strojovo čitateľnom formáte;
- overiť, že dotknuté osoby boli riadne a pri prvej komunikácii informované o práve namietajú spracúvanie;
- preveriť, či dochádza k profilovaniu a ak áno, zabezpečiť, aby preň existoval relevantný právny základ.

K právam dotknutej osoby

Právo na prenosnosť údajov

Právo na prenosnosť údajov Nariadenie zakotvuje jednak ako právo dotknutej osoby:

- na získanie svojich osobných údajov a na ich následný prenos inému prevádzkovateľovi¹; a tiež
- na prenos osobných údajov jedným prevádzkovateľom priamo druhému prevádzkovateľovi.

V prvom prípade právo na získanie osobných údajov môže pripomínať skôr spomínané *právo na prístup k údajom* (pozri Lekciu 8). Právo na získanie údajov je však upravené špecifickejšie, s týmito rozdielmi:

- kým právo na prístup k údajom oprávňuje dotknutú osobu na prístup k svojim údajom (t.j. okrem iného aj na získanie ich kópie) v bežne používanej elektronickej forme,
- právo na prenosnosť je koncipované užšie a detailnejšie v tom zmysle, že oprávňuje dotknutú osobu na získanie svojich údajov v štruktúrovanom, bežne používanom a strojovo čitateľnom formáte. Po technickej stránke je teda špecifickejšie a náročnejšie pre prevádzkovateľa, pretože musí zabezpečiť, aby osobné údaje odovzdal v štruktúrovanom, t.j. systematickom, organizovanom, formáte².

Právo na prenosnosť údajov sa však môže uplatniť iba vtedy, ak:

- ide o údaje, ktoré dotknutá osoba sama poskytla prevádzkovateľovi;
- spracúvanie sa zakladá na súhlase alebo výslovnom súhlase (pri osobitných kategóriách údajov), prípadne je nevyhnutné na plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je dotknutá osoba, alebo aby sa na základe žiadosti dotknutej osoby vykonali opatrenia pred uzatvorením zmluvy, a
- ak sa spracúvanie vykonáva automatizovanými prostriedkami (t.j. nie v listinnej forme; pre porovnanie – právo na prístup k údajom sa vzťahuje aj na údaje spracúvané v listinnej forme).

Ak nie sú splnené vyššie uvedené podmienky, dotknutá osoba sa nemôže tohto práva domáhať. Ak by napr. prevádzkovateľ získal osobné údaje od iného prevádzkovateľa, a nie priamo od dotknutej osoby, tak dotknutá osoba by nemala právo na prenosnosť údajov, ale iba právo na prístup k údajom.³

Ak dotknutá osoba získa svoje osobné údaje v rámci práva na prenosnosť údajov, je oprávnená ich následne sama preniesť ďalšiemu prevádzkovateľovi. To však nesmie mať nepriaznivé dôsledky na práva a slobody iných. To znamená, že ak by právo na prenosnosť údajov malo negatívny efekt na práva a slobody iných, k prenosu (resp. k poskytnutiu osobných údajov dotknutej osobe) by nemalo dôjsť. Táto situácia by mohla nastať napríklad v reáliách sociálnych sietí, kedy popri údajoch dotknutej osoby sa spracúvajú osobné údaje iných osôb (napr. v rámci vzájomnej komunikácie). Pri uplatnení práva na prenosnosť nesmú byť dotknuté práva inej osoby.

Podstatná zmena vnesená novým konceptom práva na prenosnosť údajov tkvie v tom, že dotknutá osoba môže tiež prevádzkovateľa žiadať, aby osobné údaje neodovzdal jej, ale aby ich preniesol priamo k inému prevádzkovateľovi. V praxi je toto právo využiteľné napr. vtedy, ak dotknutá osoba

¹ Uplatňovaním tohto práva nie je dotknutý článok 17 Nariadenia, upravujúci právo na vymazanie. Takisto, uvedené právo sa nevzťahuje na spracúvanie nevyhnutné na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi.

² Recitál 68 spomína aj „interoperabilný formát“, avšak ide zrejme skôr o odporúčanie, než o záväzný charakter tejto dikcie.

³ Pre praktický život však tento formalistický prístup komunitárnej či inej normotvorby nemá zásadný význam a je samoúčelom. Dotknutá osoba má a bude mať nárok – cez dikciu aktuálneho slovenského zákona v § 15 – na spracúvané osobné údaje, a nie iba na informáciu, že je spracúvané jej meno, priezvisko, dátum narodenia, bydlisko atď. Nič teda nebráni tomu, aby dotknutá osoba takto získané údaje sama poskytla, „preniesla“, inému prevádzkovateľovi.

zmení dodávateľa určitých (napr. telekomunikačných) služieb. V takom prípade je dotknutá osoba zbavená administratívnej a technickej záťaže spojenej s prenosom svojich osobných údajov k inému prevádzkovateľovi, keďže túto povinnosť má priamo pôvodný prevádzkovateľ, a to v „štruktúrovanom, bežne používanom a strojovo čitateľnom formáte“. Podmienkou je tu iba technická zrealizovateľnosť tejto požiadavky.

Právo namietať spracúvanie osobných údajov

Právo namietať spracúvanie osobných údajov Nariadenie priznáva dotknutej osobe iba v určitých špecifických prípadoch. Dotknutá osoba nie je oprávnená namietať akékoľvek spracúvanie, ale iba v prípadoch, ak ide o:

1. spracúvanie, ktoré je nevyhnutné:
 - a. na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi; alebo
 - b. na účely oprávnených záujmov, ktoré sleduje prevádzkovateľ alebo tretia strana; vrátane namietania proti profilovaniu založenému na uvedených ustanoveniach.

V týchto prípadoch je dotknutá osoba oprávnená kedykoľvek namietať spracúvanie, avšak iba „z dôvodov týkajúcich sa jej konkrétnej situácie“. Bremeno tvrdenia, prečo by spracúvanie malo byť zastavené, je tak na strane dotknutej osoby, ktorá musí uviesť špecifické okolnosti týkajúce sa konkrétne jej osoby alebo situácie.

Ak dotknutá osoba podala námietku a uviedla relevantné dôvody, prevádzkovateľ ďalej nesmie spracúvať osobné údaje, iba ak by preukázal

- nevyhnutné oprávnené dôvody na spracúvanie, ktoré prevažujú nad záujmami, právami a slobodami dotknutej osoby, alebo
- dôvody na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov.

V takom prípade by prevádzkovateľ mohol v spracúvaní pokračovať. To znamená, že ak oprávnená osoba podá námietku z vyššie uvedených dôvodov, dôkazné bremeno sa presúva na prevádzkovateľa, aby preukázal existenciu dôvodov, ktoré ho oprávňujú ďalej spracúvať osobné údaje na dané účely.

O práve namietať z vyššie uvedených dôvodov sa musí dotknutá osoba sa výslovne upozorniť, a to najneskôr pri prvej komunikácii. Toto právo musí byť uvedené jasne a oddelene od akýchkoľvek iných informácií prevádzkovateľa.

2. spracúvanie na účely priameho marketingu;

Dotknutá osoba má právo kedykoľvek namietať proti spracúvaniu osobných údajov, ktoré sa jej týkajú, pre účely priameho marketingu, vrátane profilovania v rozsahu, v akom s ním súvisí.

Jedná sa o absolútne právo dotknutej osoby, a to bez toho, aby bola povinná čokoľvek ďalšie tvrdiť alebo preukazovať. Inými slovami, ak si dotknutá osoba nepraje, aby sa jej osobné údaje spracúvali na tento účel, stačí, že podá námietku u prevádzkovateľa, ktorý je bez ďalšieho povinný spracúvanie na tento účel ukončiť. Dotknutá osoba nemá povinnosť tvrdiť dôvody alebo situácie hodné osobitného zreteľa, ako je to v bode 1 vyššie. Zároveň neexistuje spôsob, ktorým by sa prevádzkovateľ mohol tejto námietke účinne brániť (napr. tvrdením, že jeho oprávnený záujem prevažuje nad právami a záujmami dotknutej osoby). Akonáhle teda dotknutá osoba doručí prevádzkovateľovi námietku týkajúcu sa spracúvania osobných údajov na účel priameho marketingu, prevádzkovateľ nesmie v spracúvaní na tento účel ďalej pokračovať. Ak však príslušné údaje spracúva na iný účel na základe iného príliehavého právneho základu, také spracúvanie dotknuté nie je.

Podobne ako v bode 1, prevádzkovateľ musí dotknutú osobu na uvedené právo výslovne upozorniť, a to najneskôr pri prvej komunikácii s ňou, pričom toto právo sa má prezentovať jasne a oddelene od akýchkoľvek iných informácií;

3. spracúvanie na účely vedeckého alebo historického výskumu či na štatistické účely;

Ak sa osobné údaje spracúvajú na uvedené účely, má dotknutá osoba právo namietať z dôvodov týkajúcich sa jej konkrétnej situácie. Toto právo však nemá, ak je spracúvanie nevyhnutné na plnenie úlohy z dôvodov verejného záujmu.

Podobne ako v bode 1 musí dotknutá osoba uviesť relevantné dôvody týkajúce sa jej konkrétnej situácie, aby spracúvanie bolo ukončené.

Na rozdiel od námietok z dôvodov uvedených v bodoch 1 a 2, nemusí byť dotknutá osoba na právo namietať z tohto dôvodu upozornená. Námietku je možné vzniesť aj automatizovanými prostriedkami s použitím technických špecifikácií.

Automatizované individuálne rozhodovanie⁴ a profilovanie⁵

Nariadenie poskytuje dotknutým osobám ochranu pred rizikom potenciálne nepriaznivého rozhodnutia, ktoré bolo prijaté bez akejkoľvek ľudskej intervencie, t.j. výlučne na základe automatizovaného spracúvania⁶. Recitál 71 uvádza ako príklad takého rozhodnutia automatické zamietnutie on-line žiadosti o úver alebo elektronické postupy prijímania pracovníkov bez akéhokoľvek ľudského zásahu. Nariadenie priznáva dotknutej osobe právo, aby sa na ňu nevzťahovalo rozhodnutie, ktoré

- je založené výlučne na automatizovanom spracúvaní, vrátane profilovania; a
- ktoré má právne účinky, ktoré sa jej týkajú alebo ju podobne významne ovplyvňujú.

Uvedená ochrana proti automatizovanému individuálnemu rozhodovaniu sa neuplatní, ak

- a) také rozhodovanie je nevyhnutné na uzavretie alebo plnenie zmluvy medzi dotknutou osobou a prevádzkovateľom;
- b) povolené právom Únie alebo právom členského štátu, ktorému prevádzkovateľ podlieha a ktorým sa zároveň stanovujú aj vhodné opatrenia zaručujúce ochranu práv a slobôd a oprávnených záujmov dotknutej osoby⁷, alebo
- c) založené na výslovnom súhlase dotknutej osoby.

⁴ O automatizované individuálne rozhodovanie ide vtedy, ak sa o určitej skutočnosti rozhoduje automatizovaným spôsobom, t.j. bez zásahu ľudského faktora, napr. na základe určitých vopred určených algoritmov.

⁵ Profilovanie je akákoľvek forma automatizovaného spracúvania osobných údajov, ktoré pozostáva z použitia týchto osobných údajov na vyhodnotenie určitých osobných aspektov týkajúcich sa fyzickej osoby, predovšetkým analýzy alebo predvídania aspektov dotknutej fyzickej osoby súvisiacich s výkonnosťou v práci, majetkovými pomermi, zdravím, osobnými preferenciami, záujmami, spoľahlivosťou, správaním, polohou alebo pohybom (čl. 4 ods. 4 Nariadenia). Podľa recitálu 71 Nariadenia by mal prevádzkovateľ používať na účely profilovania primerané matematické alebo štatistické postupy, prijať technické a organizačné opatrenia vhodné na to, aby sa predovšetkým zabezpečilo, že faktory, ktoré vedú k nesprávnosti osobných údajov, sa opraví a riziko chýb sa minimalizuje, zabezpečiť osobné údaje tak, aby sa zohľadnili súvisiace potenciálne riziká pre záujmy a práva dotknutej osoby a aby sa okrem iného zabránilo diskriminačným účinkom na fyzické osoby na základe rasového alebo etnického pôvodu, politického názoru, náboženstva alebo presvedčenia, členstva v odborových organizáciách, genetického alebo zdravotného stavu či sexuálnej orientácie, alebo účinkom, ktoré vedú k opatreniam majúcim takéto účinky.

⁶ Zatiaľ upravené v čl. 15 Smernice v podobe zákazu rozhodnutia prijatého výlučne na automatizovanom spracúvaní údajov určených k hodnoteniu určitých rysov osobnosti dotknutej osoby, napr. pracovného výkonu, dôveryhodnosti, spoľahlivosti, správania atď. Výnimka je umožnená pre rozhodnutia v rámci uzavierania alebo plnenia zmluvy z podnetu dotknutej osoby alebo ak je to povolené právnym predpisom, ktorý tiež upresňuje opatrenia zabezpečujúce ochranu oprávnených záujmov dotknutej osoby.

⁷ Napr. na účely monitorovania podvodov a daňových únikov a ich predchádzania, ktoré sa uskutočňuje v súlade s právnym predpismi, normami a odporúčaniami inštitúcií Únie alebo vnútroštátnych orgánov dozoru, a na zaistenie bezpečnosti a spoľahlivosti služby poskytovanej zo strany prevádzkovateľa

V prípadoch sub a) a c) je prevádzkovateľ povinný zaviesť vhodné opatrenia za účelom ochrany práv dotknutej osoby. Minimálnym štandardom je, že zabezpečí, aspoň možnosť ľudskej intervencie zo strany prevádzkovateľa, t.j. aby rozhodnutie, ktoré bolo prijaté automatizovane, mohol preveriť človek, aby dotknutá osoba mohla vyjadriť svoje stanovisko k okolnostiam prijatia rozhodnutia, aby jej bolo poskytnuté odôvodnenie rozhodnutia a aby mohla právne napadnúť jeho správnosť.

Automatizované rozhodovanie však nesmie byť založené na osobitných kategóriách osobných údajov (t.j. odhaľujúcich rasový či etnický pôvod, politické názory, náboženské vierovyznanie čo filozofické presvedčenie alebo členstvo v odboroch, zdravotný stav, sexuálny život či orientáciu, vid'. čl. 9 ods. 1 Nariadenia), s výnimkou prípadov, kedy by k nemu dochádzalo na základe

- výslovného súhlasu dotknutej osoby, s výnimkou prípadov, keď sa v práve Únie alebo v práve členského štátu stanovuje, že uvedený zákaz nemôže dotknutá osoba zrušiť;
- významného verejného záujmu na základe práva Únie alebo práva členského štátu, ktoré sú primerané vzhľadom na sledovaný cieľ, rešpektujú podstatu práva na ochranu údajov a stanovujú vhodné a konkrétne opatrenia na zabezpečenie základných práv a záujmov dotknutej osoby;

a pokiaľ boli zavedené vhodné opatrenia na zaručenie práv a slobôd a oprávnených záujmov dotknutej osoby.

Čo ďalej

Prevádzkovatelia by sa mali na zabezpečenie súladu s Nariadením v rozsahu práva na prenosnosť, práva namietať a práv spojených s automatizovaným rozhodovaním a profilovaním ubezpečiť, nakoľko budú tejto úprave podliehať (napr. do akej miery využívajú profilovanie), a podľa toho nastaviť vnútorné procesy týkajúce sa spracúvania, ako aj procesy komunikácie s dotknutými osobami.

Tiež bude potrebné sledovať ďalšiu Úijnú a vnútroštátnu legislatívu, pretože rozsah práv a oprávnení dotknutých osôb a zodpovedajúcich povinností prevádzkovateľov môže byť modifikovaný v záujme o.i. ochrany dotknutých osôb alebo práv iných, či s cieľom zabezpečiť vymáhanie občianskoprávných nárokov.

Ďalšie informácie

Recitály 68 – 72

Články 4 ods. 4, 20 – 23

Kontaktná osoba

Pre ďalšie informácie prosím kontaktujte:

Slovensko:



JUDr. Helga Madarová, CIPP/E
Advokátka | Certified Intl. Privacy
Professional/Europe

Tel.: +421 220 251 311
Mobil: +421 917 092 076

helga.madarova@bapol.sk

Česká republika:



JUDr. Jaroslav Srb
Advokát

Tel.: +420 220 251 111
Mobil: +420 731 609 510

jaroslav.srb@bapol.cz